

סרטים

הבלש מודקן ומחרעון

מעקב של חצות אינו שם מוצלח ביותר לסרט. הוא מזכיר יותר מדי מעקבים שי נערכו לסירוגין בחושך, באפלה, בליילה, בערפל וכיוצא בזה. אבל אל ניח לו איש להטעות אותו. הסרט שנושא את השם הוא סרט מוצלח ביותר, ואפילו יותר: וחלי הפתעה נעימה, מעין נווה-הימיהבדור אנושי בתוך סיגנון הסרט הבלשי שהפך כבר מזמן לשיגרה שאינה מסוגלת להפריע עוד.

בימים הישנים והטובים, כאשר היה סיגנון זה בפריחתו, לפני 30 שנים ויותר, הוא הוליד כמה יצירות מופת שכוונן יפה עד היום כמו הנץ ממאלטה או התרדמה הארוכה. האמפרי בוגארט זכה בהם בכמה מתפקידיו הטובים ביותר, שהעניקו לו את התדמית הנצחית שלו: האיש העצמאי, הבודד, האביר האחרון של הצדק, הנשמע אירוניק לחוש המוסר הטובע בו והמנחה את כל צעדיו. בדרך מיוחדת-במינה היתה בדמות זו הבעה של אמונה בערכים האנושיים של האדם המסוגלים לעמוד בפני כל

הפיתויים, האיזמים וההפחדות הצצים בדרכו.

בלשים יש גם היום בשפע; אוטומטים עם קרחת ועם מעיל-גשם, או עם כובעי בוקרים, החוזרים מדי שבוע על אותן הן תנועות ועל אותן הבדיחות. הטלוויזיה היה מהם והם בני-מישפחה בכל בית. אולם אחרי שרואים אותם פעם אחת, אין להם עוד מה להציע. ואולי משום המכניות שלהם התעוררה, בשנים האחרונות, הנוסטאלגיה לסרט הבלשי האמיתי.

שיטה אחרת. הניסיונות היו שונים ומשונים. היו ששיחזרו את תקופת שנות ה-40, משום שנידמה להם כי רק באווירה כזאת יכול הסיפור לקבל את ממדיו הנכבדים כמו בשלום לך יקירתה, והיו שניסו להעניק לו נופך מודרני ולהעביר את גייבור הימים ההם לאווירה של הימים הללו, למשל בשלום לנצח. היו שהפכו את הרימים ההם למשל שכונתו — תקופתנו כמו ציינהטאון, והיו שניסו לחקות את מרכיבי הסיגנון דאו בתוך העולם של היום, כמו מעקב כאפלה.

מעקב של חצות נוקט שיטה אחרת, הוא פשוט ממשיך את המסורת הישנה, ומנסה לראות מה קורה לגיבוריה אשר

הזדקנו יחד עם הקולנוע בשלושים שנה.

גיבור הסרט, איירה ולס, הוא בלש פרטי. אבל להבדיל מן הדמות הסטנדרטית של הבלש הפרטי, כבר עבר מזמן את גיל ה-60. כרסו תפחה, שערוחיו האפיר, רו, כיבקיבה מכרסם בביטנו והעייפות בעצמותיו. מולו, מארגו, אשה שאינה צעירי רה בדיוק, אינה יפה בדיוק, קצת שחוקנית, קצת בוהמית, קצת מסוממת ומאד בודדה. את נשמתו בין זרועותיו של הבלש הר מודקן, אחרי שגורה למוות על ידי אלמוני, נמשך בהופעתה של מארגו הנדורשת מן הבלש שימצא לה את החתול שנגנבו ממנה. והסוף, כמו בכל סיפורי-מתח ראוי לשמו, משלב את כל המרכיבים הנפרדים לכאורה לתוך אותה מסכת-מתח.

שיטתה-פעולה. אני מוכרח להודות שהדבר החשוב לי ביותר, בסרט, הוא עיצוב הדמויות. בעיני זה אפילו יותר חשוב מן הסיפור. רוברט בנטון, במאי מעקב של חצות, שהכריז דברים אלה, מצביע בכך אולי על המעלה הגדולה ביותר של סרטו. שני גיבוריו הראשיים מהווים את אחד הצמדים המרתקים ביותר שהציע הקולנוע בשנים האחרונות. שתי דמויות שלמות ואמיתיות כל-כך עד שכל מעשיהן

לא גבוה, לא שרירי ולא יפה!

שם הופיע בסדרות טלוויזיה ועל הבימות הקלות, הוא כיום בן 43, נשוי זה 18 שנים לאותה אשה, וצימוחני, "אני מוכן לזלול שום דבר שהיו בו חיים ממשיים", הוא מכריז, ומוסיף מייד: "אבל אני מוכן בהתחלה לזלול מפיק".

הצלחותיו הקולנועיות האחרונות (כולל קבלת-הפנים החמה שבה התקבל סרטו החדש) דווקא יוצרות, כרגע, יחסים טר-בים בינו לבין המפיקים. יש לי חווה לחמישה סרטים, הוא מסביר, "שיחזיק מעמד עד שהסרט הראשון ייכשל".

לפלדמן אין שום השכלה פורמאלית למישחק או לכתיבה, את נעוריו בילה בפאריס, כשהוא מדובב אחר חיילים אמריקאים שלמדו בסורבון, עד שגורש משם בגלל שוטטות ומישפחתו המודאגת שלחה אותו לפנימיה. ליתר דיוק — לכתריסר פנימיית, שאותן החליף במהירות מירבית. בתקופה מסוימת החליט שהוא עתיד להיות משורר, ניסה להתקרב לחוג ידידיו של דילן תומאס וכדבריו, כתב פואמות שהיו "מיברקים ששלחתי לעצמי".

את הדחיפה הראשונה לתומור קיבל כשראה את הג'ון שו, מופע קומי מטורף לחלוטין שהבולט במשתתפיו היה פירס סלרס הצעיר. הוא התחיל לכתוב בדיחות עבור קומיקאים אחרים (עד היום הוא טוען שהוא בראש וראשונה כותב, ורק אחר-כך שחקן או במאי) ומאוחר יותר, בתמיכתו של דויד פרוסט, זכה להופיע בעצמו בטלוויזיה.

הגירסה האחרונה של בו ג'סט היא ההזדמנות הראשונה שניתנת לו לחבוש שלושה כובעים במקביל: של במאי, תסריטאי וזשחקן. "וזה די קשה", הוא טוען, "משום שיש לי רק שני ראשים".

התפקידים המישניים. אבל אפילו במיקרה זה, צריך היה להודות בתכונה אחת שיתברך בה מעל ומעבר לכל ספק: האיש היה גבוה, יפה ושרירי. והנה יוצאת לאור הגירסה הרביעית של בו ג'סט. שמו המלא של הסרט הפעם הוא הגירסה האחרונה של בו ג'סט. ייתכן מאד שאכן, אחריו, לא יעזו עוד לגעת בסיפור הזה. כי האיש העומד הפעם במרכז מעל-ל-הנצח של לגיון-הזרים לא גבוה, לא שרירי ולא יפה. ליתר דיוק, הוא פוול, כחוש, ור אפו מתחרה עם מיגדל אייפל. למי שעדיין לא ניחש, האיש הוא מארטי פלדמן, מי שמכונה בדרך-כלל "השלישי באחים ברור קס" (שני הראשונים הם מל ברוקס וג'ין ויילדר). הוא היה המשרת הגיבן של פרנקשטיין בפרנקשטיין הצעיר, השותף לשתיקה הרועמת, בסרט אילס, וסמל הדי משחת המטורלל בעלילות אחיו הצעיר של שרלוק הולמס.

ולא זו בלבד שהוא מופיע בתפקיד הראשי בגירסה האחרונה של בו ג'סט, הוא גם כתב וביים את הסרט שבו הוא מגלם את אחיו התאום של מייקל יורק. איזה סוג של תאומים זה? תאומים נוסח ברוקס-פלדמן, ארי-מרגרט צורפה לצוות ההסרטה, כאם

פלדמן מחדש את בון ג'סט מוכן לזלול מפיק

החורגת של הגיבור (בו באמת, איזה גיבור יהודי לא מזכיר לפחות פעם אחת את אמא שלו?), פירס יוסטינוב הוא סמל בריטי בעל רגל אחת וג'יימס ארל ג'נסן (שהופיע בהתיקוה הלבנה הגדולה) הוא שייך ערבי המתלונן כל העת ש"המידבר מאובק מדי".

"יש לי רק שני ראשים"

פלדמן, שפניו החלילת האחים ברוקס היה בדרך פופולארי ביותר באנגליה.

פזון מארטי פלדמן הילדים נהנים מן האטרקציה

בו ג'סט" הוא אחד הרומנים הי מפורסמים ביותר שנכתבו על ליגרי יון-הורים, מלא מעשי גבורה, רומנטיקה וקרבנה עצמית. הוא הלהיב את הקולנוע עדי-כדי-כך שהוליווד לא יכלה להתאפק ועיבדה בעבר את הסיפור לסרט שלוש פעמים.

בפעם הראשונה היה זה כשהקולנוע היה עדיין ראינוע. ב-1926, השחקן הראשי היה האליל הבריטי של הוליווד, רונלד קולמן. הפעם השנייה, המפורסמת ביותר, היתה 13 שנים לאחר-מכן, האביר העשוי ללא חת היה האיש שסימל את הגבורה ההוליוודית באותה התקופה, גארי קופר.

לפני כתיבת שנים חזרה עיריה-סרטים אל התהילה של לגיון-הזרים, הפעם כרי קרשיקפיצה של כוכב חדש אל ההצלחה, קרשיקפיצה לאיוצלה משום שאותו כרי כב, גאי סטוקוול, לא חרג מאז מתחום

קארני, טומלין ודיוויים שלישייה מיקצועית מאד

הופכים מעניינים בזכות עצמם, וכל מה שקורה להם בסרט מותח משום שהוא קורה לאנשים שהצופה יכול לא רק להאמין כי קיומם, אלא גם איכפת לו מאד גורלם.

רוברט בנטון, תסריטאי שרכש לו מוניטין כשותף לכתיבת סרטים מפורסמים כמו בוני וקלייד ואיש נבל היה, וביים לפני חמש שנים סרט בשם חבר מרעים שזכה בביקורות נלהבות ביותר, מודה שהאיפיון בסרטו החדש, חב לא מעט לשני השחקן גים הראשיים שעיצבו את הדמויות של איירה וולס ומארגו: ארט קארני וילי טומלין.

את קארני ראיתי על הבמה זבסרט ש זיכה אותו בפרס אוסקר (מארי ווטסון). הוא שחקן מבריק לדעתי, הייתי משוכנע כי הוא אידיאלי לתפקיד, בעיקר משום שלא גילם לפני-כן, דמות דומה. יתרונה

שחקנית לידי טומלין ב"מעקב" ירדה לשומק גישמתה

הגדול של לילי טומלין היא בכך שמלבד היותה שחקנית, בדרנית וזמרת, היא גם כחבת בעצמה. כך שהיחסים עימה היו יותר מאשר יחסים בין במאי לשחקן, זה היה כמעט כמו קשר בין שני תסריטאים".

ומסכם בנטון: "בסופו של דבר, הדמות המתקבלת על הברד היא תוצאה של שני תוך-פעולה בין התסריטאי, הבמאי והשחקן. אף אחד מהם אינו יכול לבנות דמות עד הסוף, כל אחד מהם זקוק לאחרים. אחד היתרונות הגדולים של החזרות, בי עיני, לא היה בליטוש המישחק אלא בלי טוש הכתיבה, משפטים, סצנות ששונן או בוטלו משום שנוצרה בהם הרגשת זיוף".